

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет/інститут економічний

Кафедра обліку і оподаткування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Податкове планування та мінімізація ризиків

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Облік і оподаткування

Спеціальність 071 Облік і оподаткування

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

Затверджено на засіданні кафедри обліку і оподаткування,
Протокол № 9 від 23 грудня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Податкове планування та мінімізація ризиків
Викладач (-і)	Лещук Г.В., д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Контактний телефон викладача	+38(067)2559984
E-mail викладача	halyna.leshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний та заочний
Обсяг дисципліни	3 кредитів ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/3a03bc7d09a2715a839b
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу Одним із напрямів підвищення ефективності господарювання на підприємствах є запровадження податкового планування, що являє собою інтеграційний процес раціоналізації господарської діяльності з позиції відповідності діючому податковому законодавству та стратегії життєздатності суб'єктів господарювання. Для вітчизняних підприємств податкове планування виступає необхідним засобом адаптації до мінливості зовнішнього середовища. Податкове планування дозволяє підприємству уникнути багатьох складних ситуацій; частково усуває негативний ефект невизначеності середовища функціонування, поліпшує координацію дій, сприяє більш раціональному використанню фінансових ресурсів, дозволяє керівництву приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. Основними завданнями даного курсу є оволодіти знаннями необхідними для правильного застосування методів податкового планування та мінімізації податкових ризиків. Вміти приймати найбільш доцільні рішення із загальних і спеціальних питань оптимізації податкових зобов'язань; складати план та програму оптимізації діяльності підприємства; кваліфіковано визначати можливості застосування законодавства та передбачених пільг. Навчальна дисципліна «Податкове планування та мінімізація ризиків» призначена для оволодіння прийомami і методами фінансового та стратегічного аналізу господарської діяльності. Вивчення даної дисципліни створює для фахівців підґрунтя для розвитку їхнього економічного мислення, набуття ними здатності сприймати економічні процеси, що відбуваються на підприємствах у всіх їх багатогранності та взаємозумовленості. Дисципліна складається з таких змістовних модулів: 1. Організація податкового планування. 2. Методика мінімізації податкових ризиків.	
3. Мета та цілі курсу Метою викладання навчальної дисципліни «Податкове планування та мінімізація ризиків» є засвоєння студентами теоретичних знань та набуття ними практичних навиків щодо організації та методики здійснення податкового планування, формування знань і навичок стосовно обґрунтування господарських рішень із урахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків. Цілі вивчення курсу ««Податкове планування та мінімізація ризиків» : вивчення теоретико-організаційних засад податкового планування; засвоєння основних принципів обґрунтування господарських рішень із урахуванням факторів оптимізації податків та податкових ризиків; набуття навиків самостійного складання проєкту податкового планування.	

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Фахові компетентності:

СК04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання.

СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів.

СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Програмні результати навчання:

ПР18. Дотримуватися норм професійної та академічної етики. підтримувати врівноважені стосунки з членами колективу (команди), споживачами, контрагентами, контактними аудиторіями.

ПР19. Вміти проектувати, планувати і проводити пошукові і розвідувальні роботи, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ПР21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

ПР22. Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

5. Організація навчання

Обсяг курсу – 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
лекції	16	6
практичні	14	4
самостійна робота	60	80

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Статус дисципліни
II	071 Облік і оподаткування	Перший	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема, план	Кількість годин		
	лекція	практичне заняття	самостійна робота студента
Тема 1. Податкове планування у системі управління підприємством 1. Зміст поняття «податкове планування» та «планування податкових платежів». 2. Мета та значення податкового планування в управлінні підприємством. 3. Класифікація видів податкового планування залежно від таких ознак як період розробки управлінських рішень, використовувані інструменти, активність суб'єкта податкового планування. 4. Принципи податкового планування. 5. Організація податкового планування. Розподіл функцій та субординація працівників, що здійснюють податкове планування. 6. Визначення рівнів податкового планування залежно від обізнаності та професійності фахівців з податкового планування. Етапи податкового планування.	2 / -	2 / -	8 / 10
Тема 2. Оцінка податкового навантаження та планування податкових платежів на майбутній період 1. Планування сум податкових платежів на майбутній період. Моделювання баз податків та зборів, які сплачуються підприємством. 2. Оцінка ефективності податкового планування підприємства. 3. Оцінка податкового навантаження на підприємство за допомогою абсолютних та відносних показників. 4. Оцінка зменшення податкових платежів у порівнянні з базовим періодом за рахунок економії податкових платежів, використання податкових пільг. 5. Оцінка ефективності діяльності служби податкового планування підприємства.	2 / 2	2 / -	8 / 10
Тема 3. Вибір системи оподаткування 1. Порівняльна характеристика систем оподаткування запроваджених для суб'єктів підприємницької діяльності - юридичних осіб: загальна (традиційна) система оподаткування; спрощена система оподаткування. 2. Порівняльна характеристика систем оподаткування запроваджених для фізичних осіб - суб'єктів підприємницької діяльності: загальна, спрощена системи оподаткування, оподаткування за фіксованим податком, сплата податку на промисел. 3. Визначення умов застосування, переліку податків, які належить сплачувати, порядку сплати ПДВ та соціальних внесків при впровадженні кожної із систем оподаткування.	2 / -	2 / -	8 / 10

Тема 4. Регулювання суми податків та оцінка податкових ризиків 1. Критерії податкової оптимізації. 2. Загальна характеристика методів оптимізації податків. Регулювання бази оподаткування податку на прибуток. Шляхи зменшення валового доходу та збільшення валових витрат. 3. Фіскальні умови, що визначають належність затрат підприємства до його валових витрат звітного періоду. Вплив облікової політики на планування податкового зобов'язання з податку на прибуток. 4. Регулювання бази оподаткування ПДВ. 5. Застосування операцій, що не підлягають оподаткуванню ПДВ. 6. Шляхи зменшення бази оподаткування ПДВ 7. Шляхи регулювання бази оподаткування соціальних внесків. 8. Податкові ризики в заходах податкового планування.	2 / 2	2 / 2	8 / 10
Тема 5. Податкова звітність як елемент податкового планування 1. Податковий календар подання звітності та сплати податків. 2. Податковий календар юридичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності, що знаходиться на традиційній та спрощеній системі оподаткування. 3. Податковий календар фізичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності. 4. Відповідальність платника податків за несвочасне подання звітності. 5. Умови застосування штрафних санкцій та інших видів відповідальності.	2 / -	2 / -	8 / 10
Тема 6. Відповідальність платників податків 1. Види відповідальності платників податків при порушенні податкового законодавства, умови та розмір застосування, розмір покарання: податкова застава, адміністративний арешт, штрафні санкції, пеня, адміністративний штраф, кримінальна відповідальність. 2. Відповідальність посадових осіб при порушенні податкового законодавства: адміністративна відповідальність; кримінальна відповідальність. 3. Відповідальність та ознаки злочину ухилення від сплати податків, умови та розмір покарання.	2 / 2	2 / -	8 / 10
Тема 7. Офшорні економічні зони як засіб оптимізації податкових платежів 1. Податкове планування із застосуванням офшорних компаній. Поняття про офшорні зони та їх класифікація. 2. Перелік офшорних зон 3. Переваги офшорних компаній. 4. Податкові наслідки операцій з нерезидентами, зареєстрованими в офшорних зонах (щодо податку на прибуток, ПДВ). 5. Уникнення подвійного оподаткування при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.	2 / -	2 / 2	8 / 10

Тема 8. Спеціальні економічні зони як засіб оптимізації податкових платежів 1. Спеціальні економічні зони як засіб оптимізації податкових платежів. 2. Поняття про спеціальні економічні зони та їх класифікація. Перелік та нормативно правове забезпечення податкових пільг, що надаються підприємствам у СЕЗ та ТПР.		2 / -	-/-	4 / 10
Разом		16/6	14/4	60/80
6. Система оцінювання курсу				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни		Система оцінювання 100 бальна: 50 протягом семестру, 50 за іспит. Зараховано – “відмінно” (90-100 балів)– студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами; Зараховано – “добре” (70-89 балів) – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках; Зараховано – “задовільно” (50-69 балів) – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв’язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв’язки; Незараховано (менше 50 балів) – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами. Накопичення балів студентом під час вивчення дисципліни проводиться у такому співвідношенні: – поточне оцінювання в кожному навчальному семестрі (15 %); – виконання модульних контрольних робіт (15 %); – самостійна робота студента (індивідуальне завдання (10%) та тестування в системі дистанційного навчання (10 %); – обсяг балів за екзамен (50 %). Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті (студент повинен отримати п’ять і більше оцінок) шляхом виконання завдань, отриманих в процесі навчання. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за практичні заняття 25 балів (або 50 – якщо залік). Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Якщо студент пропустив заняття (лекційні чи практичні) без поважної причини та без відома викладача – він зобов’язується відпрацювати їх. У будь-якому випадку студенти зобов’язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Отримання додаткових балів за дисципліною можливе в разі виконання індивідуальних завдань, попередньо узгоджених з викладачем. Також за рішенням кафедри обліку і оподаткування здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій, студентських наукових гуртків та проблемних груп, підготовці публікацій), а також були учасниками олімпіад, конкурсів, можуть присуджуватися додаткові бали (див. Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, URL: https://efund.pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedenniaotsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf		

Вимоги до письмових робіт	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу в семестрі. Головна мета – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв’язанні задач студент має детально вказувати, яким саме був хід його роздумів, якими формулами він користувався. Для студентів денної форми навчання передбачено одну контрольну роботу в семестрі виконану у аудиторії на 12 занятті. Для студентів заочної форми навчання передбачено одну домашню контрольну роботу в електронному варіанті в семестрі, яка має бути здана за 10 днів до початку сесії. У разі відсутності здобувача з поважних причин при написанні контрольної (модульної) роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи в межах індивідуально-консультаційної роботи з викладачем або в межах визначеного викладачем відповідного семінарського (практичного, лабораторного) заняття. При неявці здобувача у зазначений термін без поважних причин кількість балів з модуля дорівнює "0" (нуль)
Практичні заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов’язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінки за практичне заняття враховуються при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Умови допуску до підсумкового контролю	Максимальну оцінку 50 балів студент може отримати протягом семестру, 50 балів за залік. Мінімальним допуском до заліку є 25 балів.
Самостійна робота	Загальний обсяг годин самостійної роботи студента, що відводиться на вивчення дисципліни «Податкове планування та мінімізація ризиків» складає 60 годин. Студентам пропонується виконання протягом семестру завдань, що розміщені у Системі дистанційного навчання Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника (https://d-learn.pnu.edu.ua/course/subscription/through/url/3a03bc7d09a2715a839b). Згідно графіку навчального процесу в період контролю за самостійною роботою студент проходить тестування на платформі дистанційного навчання.
Методи навчання	Наочні методи навчання - ґрунтуються на візуальному сприйнятті інформації для полегшення вивчення навчального матеріалу (використання ілюстрацій, графіків, схем, мультимедійних матеріалів (презентації, відео). Інтерактивні методи навчання - ґрунтуються на принципі зворотного зв'язку, коли здобувач освіти отримує відповіді, зауваження та поради щодо певної проблематики від викладача чи одногрупників; коли здобувачі освіти взаємодіють між собою, а викладач виступає координатором та наставником, а також стежить за дотриманням навчальних та етичних норм (відповіді на запитання та опитування думок здобувачів освіти, кейс-стаді, дискусії, мозковий штурм, ігровий метод).
Методи навчання	Практичні методи навчання - передбачають виконання задач та вправ), які спрямовані на розвиток навичок і практичного застосування знань. Інноваційні методи навчання - поєднують інтерактивні та комп'ютерні технології. Серед інноваційних методів навчання використовуються: компетентісний метод, проєктно-дослідницький метод, використання інформаційно-комунікаційних технологій та діджитал-інструментів. Зокрема інструменти Google, програми Canva, Prezi, Kahoot, Mentimeter. Методи дистанційного навчання - ґрунтуються на використанні інформаційних технологій, в т.ч. університетської авторської системи дистанційного навчання (https://d-learn.pnu.edu.ua), платформ для організації відеоконференцій: Zoom Video Communications, Google Meet.

7. Політика курсу

Письмові роботи: студент повинен самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Студент опрацьовує питання, що призначені для самостійного вивчення і для контролю проходить тестування в системі дистанційного навчання у визначений для контролю самостійної роботи період згідно графіку навчального процесу.

Академічну заборгованість студент здає відповідно до графіку ліквідації академзаборгованості за встановленими в університеті правилами.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>. Списування під час контрольних робіт та екзамену заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише для виконання онлайн тестування. Для обчислень можна використовувати калькулятор.

Вживати їжу та напої під час занять в аудиторії забороняється (крім води або за медичними показаннями).

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційному форматі відповідно до встановлених університетом правил.

Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку на консультаціях, при цьому оцінка не ставиться, а "нб" округляється.

Індивідуальні завдання виконуються відповідно до затверджених кафедрою вимогах.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (на 20% менше). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, довідка від лікаря з зазначенням періоду хвороби).

8. Рекомендована література

Основна

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2011. – №№13-17. – ст.112 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
3. Сідельникова Л. П. Податкова система: навч. посіб. [текст] / Л. Сідельникова. – К.: ТОВ «Кондор», 2012. – 642 с.
4. Організація обліку та податкове планування : навч. посіб. [Електронне видання]. Тернопіль : ЗУНУ, 2022. 185 с. Organization of accounting and tax planning: training. manual [Electronic edition]. Ternopil : ZUNU, 2022. 185 p.
5. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: навчальний посібник/ під ред. д.е.н., проф. Іванова Ю. Б., д.е.н., проф. Майбутова І.А.- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010. – 492 с.
6. Податкове планування та мінімізація податкових ризиків [Електронний ресурс] : методичні рекомендації до практичних завдань студентів спеціальності 071 "Облік і оподаткування" другого (магістерського) рівня / уклад. В. В. Карпова. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 59 с.
7. Податкове планування та основи податкової оптимізації : навчальний посібник / Я. В. Самусевич, А. В. Височина. – Суми : Сумський державний університет, 2021. – 344 с.

Додаткова

8. Гавриленко Н.В. Податкова система: посіб. / Н. Гавриленко. – К.: Кондор, 2010.–328с.
9. Іванов Ю. Б. Податковий облік і звітність: підручник / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, О. Є. Найденко – К. : Знання, 2010. – 710 с.
10. Онисько С.М. Податкова система: підр. / [Онисько С.М., Тофан І.М., Грицина О.В]; за заг. ред. С.М. Онисько. – [4-те вид. випр. і доп.]. – Львів: «Магнолія – 2006», 2009. – 336 с.
11. Панчук А.В. Податкова система України : ОКЛ [Текст] / А. Панчук. – К.: ТОВ «Кондор», 2012. – 106 с.
12. Жеребило, І., Сарахман, О., Шурпенкова, Р. (2021). Податкове регулювання та стимулювання соціальної сфери України. Tax regulation and stimulation of the valuation sphere of Ukraine. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики, 2(37), 447-457.
13. Сарахман О.М., Шурпенкова Р.К., Калайтан Т.В. Система оподаткування у Німеччині: адаптація досвіду в Україні. Економіка і організація управління, Журнал Донецького національного університету імені Василя Стуса, Випуск № 1 (41).2021 – с. 95-105.
14. Шурпенкова Р.К. Організаційні форми аналізу ефективності податкового планування. Історія торгівлі, податків та мита : матеріали XVI Міжнародної наукової конференції. – Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 27-28 жовтня 2022. – С. 200-201.
15. Шурпенкова Р.К., Пацула М.А. Податкове планування із застосуванням офшорних компаній. XI International Scientific and Practical Conference «The modern vector of the development of science», February 01 – 02, 2024, Philadelphia, USA. - С. 64-72.
16. Сарахман О.М., Шурпенкова Р.К. Податкові перевірки - основний спосіб здійснення контролюючої функції органами державної податкової служби. “Успіхи і досягнення у науці (Серія «Гуманітарні науки», Серія «Право», Серія «Освіта», Серія «Управління та адміністрування», Серія «Соціальні та поведінкові науки»): журнал. 2024. № 1(1) 2024.- с. 319-327.

Інформаційні ресурси в інтернеті

17. www.kmu.gov.ua – сайт КМУ.
18. www.bank.gov.ua – сайт НБУ.
19. www.minfin.gov.ua – сайт МФУ.
20. www.iasb.org – сайт РМСБО.

Викладач _____

Лещук Г.В.